

dr Magdalena Łuczowska
Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna w Gdańsku
Filia w Koszalinie
mluczowska@poczta.fm

DZIAŁANIA UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE ZWALCZANIA TERRORYZMU

THE WORKING OF EUROPEAN UNION IN THE RANGE OF FIGHTING THE TERRORISM

Streszczenie: W artykule przedstawiono działalność Unii Europejskiej w obszarze zapobiegania i zwalczania terroryzmu. Przedstawiono przykładowe mechanizmy antyterrorystycznej współpracy multilateralnej unijnych państw członkowskich, w których wykorzystano potencjał i doświadczenia kooperacji multiagencyjnej na rzecz bezpieczeństwa obszaru UE – rozumianej jako formę wielostronnej międzynarodowej współpracy służb policyjnych oraz innych instytucji państwowych i unijnych odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego. Działalność obejmującą wymiar prawny, instytucjonalny i multiagencyjny.

Słowa kluczowe: UE, walka z terroryzmem, multiagencyjność, współpraca międzynarodowa.

Summary: In this article the author analyzes the activities of the European Union in the area of preventing and combating international terrorism. The article presents examples of anti-terror platforms for cooperation of the EU Member States, which use the potential and experience of multiagency cooperation for the security of the UE area, understood as a form of multilateral international cooperation of police forces and other state and EU institutions responsible for internal security. The activities included among others are new normative instruments as Conventions, Protocols, Plans of Action and multilateral bodies and institutions.

Keywords: EU, combating terrorism, multiagencies, international cooperation.

Zagrożenia terrorystyczne nie są zjawiskiem nowym na kontynencie europejskim, a państwa będące członkami Unii Europejskiej wielokrotnie doświadczyły różnorodnych aktów terroru. Świadomość, że w zasadzie nie ma państw „odpornych” na tego typu zagrożenia, dała impuls do wzmocnienia współpracy w zakresie zintensyfikowania działań pomiędzy poszczególnymi podmiotami w obszarze przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu.

Wydarzenia z 11 września 2001r. niewątpliwie wstrząsnęły społecznością międzynarodową, czego odzwierciedleniem jest chociażby oświadczenie Przewodniczącego Parlamentu, szefów państw i rządów krajów Unii Europejskiej, iż atak na Stany Zjednoczone był atakiem przeciwko Unii Europejskiej. Oświadczenie to było wsparte wezwaniem wszystkich krajów do podjęcia globalnej walki z terroryzmem oraz przyjęciem zawiera-

jącego ponad siedemdziesiąt prawnych środków Planu działania przeciw terroryzmowi. Jednak dopiero zamachy w Madrycie (11.03.2004r.) i Londynie (7.07.2005r.) faktycznie zmobilizowały państwa Unii Europejskiej do zintensyfikowania działań.

Zagrożenia o charakterze terrorystycznym są zagrożeniami dynamicznymi, dlatego też nie można ich zwalczać wyłącznie środkami wojskowymi, lecz wymagają połączenia różnorodnych instrumentów: politycznych, wywiadowczych, policyjnych, sądowiczych, prawnych, wojskowych i innych. Ze względu na globalny charakter zagrożeń terrorystycznych konieczne jest budowanie współpracy pomiędzy państwami również w wymiarze ogólnoświatowym.

Jednym z istotniejszych aspektów walki z terroryzmem jest współpraca międzynarodowa i tak do unijnych partnerów w zwalczaniu i przeciwdziałaniu aktom terroryzmu należą m.in. ONZ, NATO, grupa G 8, Unia Zachodnioeuropejska (*WEU – Western European Union*), Rada Europy (*CoE – Council of Europe*), Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (*OSCE – Organization for Security and Co-operation in Europe*), Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (*FATF- Financial Action Task Force*), Rada Współpracy Państw Arabskich Zatoki Perskiej – (*GCC – Gulf Cooperation Council*), Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (*ASEAN – Association of South East Asian Nations*), Unia Afrykańska (*OAU – Organization of African Union*) czy Wspólny Rynek Południa – (*MERCOSUR – Mercado Comun del Sur*), a także grupa G6.

Państwa Unii Europejskiej opracowały wiele dokumentów, regulacji prawnych oraz strategii, mających na celu kompleksowe zwalczanie terroryzmu.

Istotnym dokumentem dotyczącym podjęcia działań w zakresie zwalczania terroryzmu była Decyzja Ramowa Rady Unii Europejskiej z 13.06.2002 r. (*Council Framework*), która zawiera postanowienia dotyczące prawodawstwa państw członkowskich mające umożliwić współpracę w obszarze zwalczania terroryzmu. Określa jakie czyny należy uznać za przestępstwa terrorystyczne, wskazuje na konieczność wprowadzenia uregulowań prawnych w zakresie karania za tego typu czyny, w tym kwestie ekstradycji, a także zobowiązuje państwa do stworzenia modelu pomocy ofiarom czynów terrorystycznych i ich rodzinom.

Kolejnym dokumentem była przyjęta przez Radę Europejską w czasie szczytu w Brukseli (12.12.2003r.) Strategia Bezpieczeństwa Europejskiego (*European Security Strategy – ESS*) (www.eeas.europa.eu). W dokumencie uznano terroryzm za jedno z głównych zagrożeń dla bezpieczeństwa w Unii, stwierdzając przy tym, iż Europa jest zarówno celem, jak i bazą dla terrorystów. Wskazano na konieczność ścisłej międzynarodowej współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu i przestępczości zorganizowanej, przeciwdziałania i tłumienia w zarodku różnych konfliktów o charakterze lokalnym lub regionalnym, walkę z proliferacją broni BMR, konieczność promowania zasad demokracji i praw człowieka w państwach trzecich oraz wzmocnienia obecnego unijnego systemu reagowania kryzysowego, z wykorzystywaniem źródeł militarnych.

Dokumentem odwołującym się do wspomnianej już Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa, będącym niejako zsumowaniem dotychczasowych inicjatyw związanych ze zwalczaniem terroryzmu i wskazującym kierunki przyszłych działań, była przyjęta

przez Radę Europejską 25.03.2004r. Deklaracja w sprawie Zwalczania Terroryzmu (*Declaration on Combating Terrorism*) (www.consilium.europa.eu) oraz będący aneksem do Deklaracji Plan zwalczania terroryzmu (*EU Plan of Action to Combat Terrorism*). Do najważniejszych postanowień tej inicjatywy należą zapisy dotyczące kwestii:

- solidarności pomiędzy państwami członkowskimi w obliczu zagrożenia terrorystycznego i zobowiązania do podjęcia wszelkich możliwych wysiłków zmierzających do wspólnego zwalczania terroryzmu międzynarodowego,
- stworzenia ram koncepcyjnych wkładu Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obronności w walce z terroryzmem, wymiana informacji wywiadowczych,
- wzmocnienia środków bezpieczeństwa na granicach oraz zwiększenia skuteczności wykrywania fałszywych dokumentów, ochrony bezpieczeństwa międzynarodowego transportu i zapewniania efektywnych systemów kontroli granicznych,
- zredukowania dostępu terrorystów do środków finansowych i innych zasobów ekonomicznych,
- maksymalizowania wydajności działań UE i jej organów w stosunku do wykrywania, ścigania i prowadzenia postępowań przeciwko sprawcom czynów terrorystycznych oraz w stosunku do zapobiegania czynom terrorystycznym,
- działania w zakresie eliminowania czynników, które przyczyniają się do wspierania i rekrutacji do terroryzmu,
- skierowania i skupienia działań UE na stosunki zewnętrzne z priorytetowymi krajami trzecimi, w których możliwości zwalczania terroryzmu powinny zostać wzmocnione.

Przyjęty Plan Działania do zwalczania terroryzmu zakłada, że zrealizowanie zadań i założeń przyczyni się do zbudowania skutecznego systemu zwalczania i przeciwdziałania terroryzmowi.

Ponadto Rada Unii Europejskiej przyjęła 14.12.2004r., zapowiedzianą w Planie Działania, Strategię UE wobec zwalczania finansowania terrorystów (*EU Strategy on counter financing of terrorism: Strenthening the Fight against Terrorist financing*) (www.consilium.europa.eu). Strategia ma na celu ujednoczenie i ukierunkowanie wszelkich działań organów UE oraz jej państw członkowskich w powyższym obszarze walki z terroryzmem, w oparciu o konwencje i rezolucje ONZ oraz rekomendacje FATF – (*Financial Action Task Force*). Poza tym UE ma wziąć czynny udział, poprzez m.in. dialog polityczny i pomoc techniczną, wraz z Międzynarodowym Funduszem Walutowym i Bankiem Światowym w promowaniu proponowanych rozwiązań na arenie międzynarodowej.

Niezwykle znaczącym momentem w działaniach Unii Europejskiej dotyczącym zwalczania terroryzmu było przyjęcie na początku grudnia 2005 r. Strategii UE w zakresie zwalczania terroryzmu (*The European Union Counter-Terrorism Strategy*¹). Strategia ta głosi, iż państwa członkowskie są bezpośrednio odpowiedzialne za walkę z terroryzmem, natomiast UE wnosi swoistą „wartość dodaną” poprzez wzmacnianie narodowych

¹ The European Union Counter-Terrorism Strategy, 14469/4/05, REV 4, LIMITE, JAI 423, ECOFIN 353, TRANS 234, RELEX 639, ECO 136, PESC 1010, COTER 72, COSDP 810, PROCIV 174, ENER 172, ATO 103 [http:// doc/srv?f=ST+14469+2005+REV+4&l=pl](http://doc/srv?f=ST+14469+2005+REV+4&l=pl) (dostęp: 15.04.2016r.)

zdolności działania (analiza najlepszych praktyk), usprawnianie europejskiej kooperacji, rozwijanie kolektywnej zdolności działania z wykorzystaniem wyspecjalizowanych organów oraz promocję partnerstwa międzynarodowego. Przyjęcie w 2005 r. nowej strategii walki z terroryzmem spowodowało modyfikację dotychczasowej struktury Planu zwalczania terroryzmu i aktualnie realizowane zadania przypisane są do czterech głównych poziomów:

- Zapobieganie (*Prevent*) – skupia się na eliminowaniu przyczyn i czynników prowadzących do radykalizacji postaw i rekrutacji do ugrupowań terrorystycznych. Działania te nie powinny się ograniczać do państw członkowskich Unii lecz obejmować również wymiar globalny.
- Ochrona (*Protect*) – obejmuje działania w zakresie ochrony obywateli oraz infrastruktury poprzez wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych, podnoszenie standardów bezpieczeństwa ochrony granic i transportu.
- Ściganie (*Persue*) – dotyczy śledzenia i ścigania terrorystów w ujęciu globalnym, odcinania od źródeł finansowania oraz dostępu do środków wykorzystywanych w atakach, rozwój technicznych możliwości w celu monitorowania antyterrorystycznej aktywności krajów trzecich, na podstawie dostępnych źródeł informacji, a także doprowadzanie przed wymiar sprawiedliwości.
- Reagowanie (*Respond*) – zmierza do przygotowania do zarządzania skutkami ataków terrorystycznych oraz minimalizowania ich skutków i koordynowania pomocy ofiarom.

Kolejnym ważnym dokumentem była Strategia UE w sprawie zwalczania radykalizacji postaw i rekrutacji do ugrupowań terrorystycznych (*The European Union Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism*) (www.statewatch.org), która została ostatecznie zaaprobowana na szczycie Rady Europejskiej (Bruksela 15-16 grudnia 2005r.). Strategia kładzie nacisk na walkę z głębokimi przyczynami – korzeniami terroryzmu (*root causes*), polegającą na proaktywnym przeciwdziałaniu podżeganiu do przemocy politycznej i rekrutacji do struktur terrorystycznych poprzez dialog polityczny, tworzenie przepisów zakazujących podżegania czy budowanie zaplecza eksperckiego. Promowanie organizacji muzułmańskich i ugrupowań religijnych, które odrzucają wypaczoną, agresywną wersję Islamu a skupiają się na umiarkowanych nurtach ideologicznych i religijnych. Eliminowanie w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym radykalnych struktur i odcięcie ich od możliwości rekrutacji nowych członków.

Przyjęta – podczas spotkania Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, które odbyło się w grudniu 2005 r. – Strategia UE dotycząca zewnętrznych aspektów przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (*Strategy for the External Dimension of JHA: Global Freedom, Security and Justice*) (www.register.consilium.europa.eu) ma na celu nawiązanie współpracy z państwami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi na polu wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, co będzie stanowiło zewnętrzną odpowiedź na wybrane zjawiska zagrażające jednemu bezpieczeństwu, do których zaliczono: terroryzm, przestępczość zorganizowaną oraz nielegalną imigrację. Dokument wskazuje wybrane obszary zainteresowania, niezbędne mechanizmy oraz

narzędzia pracy, jak również podmioty stosunków międzynarodowych, z którymi UE nawiąże bliższą współpracę.

Państwa członkowskie Unii ze względu na jej specyfikę wykorzystują doświadczenia w zakresie współpracy w różnych obszarach do tworzenia sprawniejszych i wydajniejszych inicjatyw w obszarze zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym zwalczania terroryzmu.

Po zamachach z 11 września 2001r. oraz atakach terrorystycznych w Madrycie (2004) i Londynie (2005) Niemcy zaproponowały przyjęcie umowy międzynarodowej pozwalającej na m.in. dostęp do policyjnych baz danych państw UE. Traktat z Prüm² został podpisany 27 maja 2005r. pomiędzy Belgią, Niemcami, Hiszpanią, Francją, Luksemburgiem, Holandią i Austrią. Traktat dotyczy pogłębienia współpracy transgranicznej, w szczególności w dziedzinie walki z terroryzmem, przestępczością transgraniczną i nielegalną imigracją. Przewiduje ponadto wzajemny dostęp do krajowych baz oraz wymianę danych dotyczących kodów DNA, odcisków palców, danych personalnych osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną lub zakłócenie przebiegu imprez masowych, w szczególności zawodów sportowych i posiedzeń Rady Europejskiej, a także organizowanie wspólnych lotów deportacyjnych oraz wykorzystywanie uzbrojonych funkcjonariuszy ochrony na pokładach samolotów cywilnych.

Kolejną inicjatywą jest powołanie w odpowiedzi na zamachy w Madrycie Europejskiego Koordynatora ds. Zwalczania Terroryzmu (www.consilium.europa.eu) (*The Counter-Terrorism Coordinator – CTC*). Stanowisko Koordynatora zostało umiejscowione w Sekretariacie Rady UE. Zadaniem Koordynatora jest wzmacnianie i koordynacja wszystkich instrumentów znajdujących się w dyspozycji UE oraz monitorowanie implementacji Strategii UE ws. Zwalczania Terroryzmu. Ponadto na podstawie analiz zagrożeń i sprawozdań opracowywanych przez Centrum Analiz Wywiadowczych UE i przez Europol przedstawia Radzie zalecenia polityczne i proponuje priorytety działań, koordynuje działania ze stosownymi organami przygotowawczymi Rady i Komisją oraz dzieli się z nimi informacjami o swoich pracach. Śledzi wszystkie instrumenty, którymi dysponuje Unia Europejska oraz regularnie przedstawia Radzie sprawozdania i skutecznie realizuje jej decyzje, a także dba o aktywność UE w walce z terroryzmem i usprawnia komunikację w tej dziedzinie między UE a państwami trzecimi.

---

² Traktat jest umową międzynarodową zawartą poza porządkiem prawnym UE, Niemcy, które sprawowały w pierwszej połowie 2007 roku prezydencję UE zainicjowały wdrożenie zapisów Traktatu z Prüm do ram prawnych UE. W czerwcu 2007 roku rada Ministrów Spraw Wewnętrznych UE „politycznie” przyjęła decyzję Rady o wzmocnieniu współpracy transgranicznej, w szczególności w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej, która wdraża część zapisów Traktatu do ram prawnych UE. W dniu 6 sierpnia 2008 r. zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE dwie decyzje Prüm: *Decyzja Rady 2008/615/WSiSW z 23 czerwca 2008r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, w szczególności w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej* oraz *Decyzja Rady 2008/616/WSiSW z 23 czerwca 2008 r. dotycząca wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej* (wraz z „Załącznikiem”). z: www.mswia.gov.pl/pl/wspolpracamiedzynarod/unia-europejska/traktat-z-pruem/7098,dok.html (dostęp 15 kwietnia 2016).

W procesie wzmocnienia europejskich zdolności w dziedzinie zwalczania terroryzmu biorą udział różnorodne instytucje.

Od 2001r. wewnątrz Sekretariatu Generalnego Rady Unii Europejskiej działało Wspólne Centrum Sytuacyjne (*The Joint Situation Center – SITCEN*), które po utworzeniu Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (*European External Action Service – EEAS*) weszło w jej struktury organizacyjne pod nazwą INTCCEN. Do najważniejszych zadań INTCCEN należy merytoryczne wspieranie Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa (*The Political and Security Committee – PSC*) i grup roboczych Rady UE. INTCCEN jest odpowiedzialne za wymianę i analizę informacji wywiadowczych dotyczących zagadnień bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, w tym terroryzmu.

Wyspecjalizowaną instytucją UE o charakterze prokuratorskim, która realizuje współpracę sądową w sprawach karnych która realizuje współpracę sądową w sprawach karnych jest Europejski Urząd ds. Współpracy Sądowej (*European Union's Judicial Cooperation Unit, Eurojust*). Eurojust został powołany na mocy decyzji Rady Unii Europejskiej 28 lutego 2002 r. (2002/187/JHA). Pierwsze zmiany dotyczące instytucji zostały wprowadzone 6 lat później, decyzją Rady z 16 grudnia 2008 r. (2009/426/JHA). Głównym celem Eurojustu jest działanie na rzecz ułatwiania i przyspieszania współpracy pomiędzy właściwymi ministerstwami państw członkowskich, organami wymiaru sprawiedliwości oraz urzędami, w sprawach związanych ze ściganiem i osądzaniem tzw. przestępstw transgranicznych. Zadaniem Eurojustu jest zacieśnianie współpracy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej na całym terytorium UE w obszarze m.in. handlu narkotykami, terroryzmu, oszustw finansowych, handlu ludźmi, korupcji, prania pieniędzy, przestępstw wykorzystujących Internet. W tym celu instytucja ma kooperować i koordynować działania śledcze. Dotyczy to wymiaru indywidualnego i ogólnego. Eurojust ma pomagać krajowym organom ścigania w możliwie jak najszybszym doprowadzeniu winnych przed oblicze wymiaru sprawiedliwości. Jedną z najczęściej wykonywanych kompetencji przez Eurojust jest stosowanie Europejskiego Nakazu Aresztowania.

Europejski Urząd Policji (*Europol European Police Office*) to unijna agencja egzekwowania prawa, której zadaniem jest zwiększanie poziomu bezpieczeństwa w Europie poprzez zapewnianie pomocy organom ścigania w państwach członkowskich UE. Działa w ramach zapobiegania przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i innym formom poważnej przestępczości, które dotyczą co najmniej dwóch państw członkowskich zaś skala, znaczenie i skutki tych przestępstw wymagają od państw członkowskich wspólnych działań. Europol przetwarza informacje operacyjne oraz utrzymuje systemy informacyjne. Wprowadzane dane dotyczą osób, które zgodnie z prawem krajowym danego państwa członkowskiego są podejrzane o udział lub popełnienie przestępstwa lub są skazane za przestępstwa wchodzące w zakres działania Europolu. Dotyczą także osób, wobec których istnieją poważne wskazania aby podejrzewać, że popełnią przestępstwo wchodzące w zakres działania Europolu. Prawo do wprowadzania danych bezpośrednio do systemu informacyjnego Europolu i ich pobierania mają jednostki krajowe, oficerowie łącznikowi, dyrektor, zastępcy dyrektora oraz upoważnieni pracownicy Europolu.

Frontex – Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (*European Agency for the*

Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union) jest unijną agencją powstałą na mocy Rozporządzenia Rady (WE) nr 2007/2004. Priorytetem działań Frontex-u jest zintegrowane zarządzanie granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej. W związku z tym agencja ma usprawniać stosowanie istniejących i przyszłych ustaleń wspólnotowych odnoszących się do zarządzania granicami zewnętrznymi poprzez zapewnienie koordynacji działań państw członkowskich w zakresie wdrażania tych ustaleń. Działa przez wspieranie wydajnej, ujednoliconej i na wysokim poziomie kontroli granicznej i ochrony granicy na granicach zewnętrznych UE. Do głównych zadań Agencji należy koordynowanie współpracy operacyjnej pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie kontroli ruchu granicznego i ochrony granicy na granicach zewnętrznych, przeprowadzanie analizy ryzyka i koordynowanie współpracy operacyjnej pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie wydaleń obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w państwach członkowskich. Poza tym wspieranie państw członkowskich w szkoleniu narodowych Straży Granicznych, prowadzenie bieżącej obserwacji rozwoju badań w zakresie kontroli ruchu granicznego i ochrony granicy na granicach zewnętrznych, a także wspieranie państw członkowskich w przypadkach, w których wymagana jest zwiększona pomoc techniczna i operacyjna na granicach zewnętrznych.

Rolę i skład Stałego Komitetu Współpracy Operacyjnej w zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego (*COSI Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security*) określa art. 71 Traktatu o funkcjonowaniu UE. COSI ułatwia, promuje i wzmacnia koordynację działań operacyjnych państw członkowskich w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Zapewnia skuteczną współpracę operacyjną w zakresie zagadnień bezpieczeństwa wewnętrznego UE, w tym ścigania, kontroli granicznej i współpracy sądowej w sprawach karnych, ocenia ogólny kierunek i skuteczność współpracy operacyjnej, a także pomaga Radzie reagować na ataki terrorystyczne, klęski żywiołowe oraz katastrofy spowodowane przez człowieka. W skład COSI wchodzi urzędnicy wysokiego szczebla z ministerstw spraw wewnętrznych lub sprawiedliwości każdego państwa członkowskiego UE, a także przedstawiciele Komisji i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Do udziału w posiedzeniach mogą być zapraszani jako obserwatorzy przedstawiciele Europolu, Eurojustu, Fronteksu, Cepolu i innych stosownych organów.

Z kolei CEPOL (*The European Police College*) jako agencję Unii Europejskiej ustanowiono decyzją Rady 2005/681/WSiSW, zmienioną rozporządzeniem (UE) nr 543/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady. CEPOL jest agencją UE zajmującą się zapewnianiem funkcjonariuszom organów ścigania możliwości uczenia się i szkoleń na temat zagadnień kluczowych dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej i jej obywateli. Szkolenia obejmują tematy od przewodnictwa po techniki egzekwowania prawa, od współpracy unijnej po przestępstwa gospodarcze. Działania są opracowane w taki sposób, aby ułatwić dzielenie się wiedzą i najlepszymi praktykami, a także aby przyczyniać się do rozwoju wspólnej europejskiej kultury egzekwowania prawa. Agencja ma być uznawana przez inne agencje i organa ochrony porządku publicznego oraz świat edukacyjny, jako podstawowe źródło wiedzy i rozwoju w dziedzinie edukacji i szkolenia na rzecz ściślejszej współpracy i ochrony porządku publicznego w Europie. Działania szkoleniowe odbywa-

ją się w całej UE i są realizowane głównie przez sieć szkół policyjnych. Przy udziale tych sieci i innych zainteresowanych stron powstaje roczny program prac agencji, w którym znajdują się tematyczne i ukierunkowane działania opracowane w celu zaspokojenia potrzeb państw członkowskich i ogólnych wymogów związanych z wewnętrzną strategią UE w zakresie bezpieczeństwa.

Spośród najnowszych inicjatyw związanych z zapewnianiem bezpieczeństwa europejskiego należy wspomnieć o otwarciu 1.01.2016r. w Europolu Europejskiego Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu (*ECTC*), które stanowi platformę wymiany danych i współpracy operacyjnej w odniesieniu do monitorowania zagranicznych bojowników terrorystycznych i prowadzenia dochodzeń w ich sprawie, finansowania terroryzmu i handlu bronią. Dotychczasowe działania Europolu doprowadziły do wykształcenia rozbudowanej wiedzy eksperckiej związanej z terroryzmem, co daje możliwość maksymalizacji wykorzystania istniejących struktur, narzędzi i zasobów przez państwa członkowskie do wymiany informacji, prowadzenia analiz oraz skuteczniejszego podejmowania mul-tiagencyjnych działań w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu.

Kolejną inicjatywą jest ustanowienie 7.12.2015r. w Europolu na wniosek władz Francji grupy zadaniowej „*Fraternité*”, której misją jest wspieranie prowadzonych dochodzeń w związku z zamachami dokonanymi w Paryżu 13.11.2015r. Aktualnie kilkudziesięciu funkcjonariuszy Europolu stale współpracuje z grupą w zakresie działań operacyjnych.

4 grudnia 2015r. Rada zatwierdziła uzgodniony z Parlamentem Europejskim tekst kompromisowy dyrektywy w sprawie wykorzystywania danych dotyczących przelotu pasażera (*PNR – Passenger Name Record*) w celu zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i poważnej przestępczości, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie i ich ścigania. Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (*LIBE*) zatwierdziła ten tekst 10 grudnia 2015 r. Dyrektywa zostanie poddana pod głosowanie w Parlamencie Europejskim, a następnie zostanie przedłożona Radzie do przyjęcia. Nowa dyrektywa nałoży na przewoźników lotniczych obowiązek przekazywania organom państw członkowskich danych PNR dotyczących lotów do UE i lotów z UE. Państwa członkowskie będą też mogły gromadzić dane PNR dotyczące (wybranych) lotów wewnątrzunijnych, lecz nie będzie to obowiązkowe. Każde państwo będzie musiało utworzyć jednostkę ds. informacji o pasażerach, która będzie gromadzić dane PNR otrzymywane od przewoźników lotniczych.

Z kolei 2 grudnia 2015r. Komisja przedłożyła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania terroryzmu aktualizujący obowiązującą obecnie decyzję ramową 2002/475/WSiSW. Proponowana dyrektywa wprowadza szersze ramy kryminalizacji obejmujące zachowania przestępcze, które związane są ze zjawiskiem działania zagranicznych bojowników terrorystycznych. Zapisy są stosownie do wymogów rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ 2178 (2014) oraz protokołu dodatkowego do konwencji Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi – podpisanego w imieniu UE 22 listopada 2015r.

15 grudnia 2015r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Projekt omawiany obecnie przez Radę, zawiera przepisy umożliwiające agencji uwzględnienie w jej analizie ryzyka aspektów przestępczości transgranicznej i terroryzmu. Jest w nim umożliwienie przetwarzania

danych osobowych osób podejrzewanych o uczestniczenie w aktach terrorystycznych oraz określenie, że agencja współpracuje z innymi agencjami unijnymi i organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie zapobiegania przestępczości transgranicznej i terroryzmowi.

We wspieraniu współpracy operacyjnej kluczową rolę odgrywają Agencje UE, które przyczyniają się do opracowania oceny zagrożenia dla wspólnego bezpieczeństwa, określenia wspólnych priorytetów dla działań operacyjnych, a także ułatwiają współpracę transgraniczną i ściganie. Zintensyfikowana współpraca między agencjami powinna być promowana również w ramach ich odpowiednich mandatów.

Złożoność zagrożeń wynikająca między innymi z braku stabilności w bezpośrednim sąsiedztwie Unii Europejskiej, zmieniających się form radykalizacji, narastania przemocy oraz wzrostu aktywności terrorystycznej, wymaga korelowania podejmowanych działań i uściślenia współpracy w zakresie zwalczania potencjalnych zagrożeń. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat UE wprowadziła wiele prawnych i praktycznych rozwiązań oraz przygotowała i wskazała niezbędne narzędzia do ich realizacji.

Systematycznie powtarzające się ataki terrorystyczne ewidentnie wskazują na potrzebę zachowania ciągłości działań w zakresie przeciwdziałania im. Powiązanie zorganizowanej przestępczości z terroryzmem i coraz częstsze wykorzystywanie cyberprzestrzeni do wspierania działalności terrorystycznej oraz kwestie związane z nasilającymi się procesami migracyjnymi na wielką skalę to jedne z istotniejszych, jeśli nie najistotniejsze, obszary wymagające podejmowania skoordynowanych działań wszystkich podmiotów zaangażowanych w zapewnianie bezpieczeństwa.

Z uwagi na rosnące powiązania między różnymi rodzajami zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa, polityka i działania w terenie muszą być w pełni skoordynowane ze wszystkimi odpowiednimi agencjami UE. W dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz poza nie wykraczające. Potrzebna jest bardziej skoordynowana współpraca między agencjami i wielosektorowe podejście.

Zagrożenia dotyczące bezpieczeństwa nie są wyznaczone granicami UE. Bezpieczeństwo wewnętrzne UE i bezpieczeństwo globalne są od siebie wzajemnie zależne i ze sobą powiązane. Reakcja UE musi być zatem kompleksowa i oparta na spójnym zestawie działań łączących w sobie wymiary wewnętrzne i zewnętrzne.

Bibliografia

- Council Framework Decision 2002/475/JHA of 13 June 2002. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32002F0475
- Dokument 16089/04 JAI 566 ECOFIN 424 EF 64 RELEX 655 COTER 91. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsupload/16089fight_against_terrorist_financing.pdf
- EN Brussels, (25 March 2004), *Declaration On Combating Terrorism*. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/DECL-25.3.pdf
- EU, (08/07/2016), *Shaping of a Common Security and Defence Policy*. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/

Koordinator ds. zwalczania terroryzmu. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: www.consilium.europa.eu/pl/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator

The European Union Counter-Terrorism Strategy, 14469/4/05, REV 4, LIMITE, JAI 423, ECOFIN 353, TRANS 234, RELEX 639, ECO 136, PESC 1010, COTER 72, COSDP 810, PROCIV 174, ENER 172, ATO 103. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: doc/srv?f=ST+14469+2005+REV+4&l=pl

The European Union Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism, 14781/1/05, REV 1, LIMITE, JAI 452, ENFOPOL 164, COTER 81, Brussels, 24 November 2005. Pobrano 15 kwietnia 2016, z: www.statewatch.org/news/2005/nov/eu-radicalisation-nov-05.pdf